

КАДЛУБОВСЬКИЙ АРСЕНІЙ ПЕТРОВИЧ

Кадлубовський Арсеній Петрович (2(14) березня 1867, м. Москва – кінець 1920 або 1921 р., селище Куюк-Тюбе (поблизу Константинополя) – український і російський філолог, викладач, громадський діяч, співробітник Харківської громадської бібліотеки (ХГБ). Магістр російської мови та словесності (1902).

Закінчив Ніжинську гімназію із золотою медаллю (1884), у 1888 р. – словесне відділення ніжинського Історико-філологічного інституту князя Безбородька (тепер Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя); займав посаду наставника студентів цього інституту. Викладав у харківській жіночій гімназії Д. Д. Оболенської російську мову та в прогімназії – латинську мову. У 1890–1899 рр. витримав магістерський екзамен на історико-філологічному факультеті Харківського університету, читав лекції з розвитку теорії поезії та поетичних родів, був секретарем Історико-філологічного товариства. З вересня 1899 р. водночас приват-доцент Харківського університету та викладач Третьої харківської гімназії.

А. П. Кадлубовський читав спеціальні курси з історії російської драматичної літератури, старовинної повісті, апокрифів і легенд у російській літературі, літературних напрямків Московської Русі; був одним з ініціаторів запровадження жіночої освіти: читав публічні курси для жінок з вивчення російської народної словесності.

Магістерську дисертацію «Нариси з історії давньоруської літератури житій святих», яка вийшла окремим виданням і поставила ім'я вченого поряд з В. О. Ключевським, іншими дослідниками агіографії, захистив у Варшаві.

У грудні 1906 р. обраний секретарем історико-філологічного факультету. Водночас розпочалася діяльність Кадлубовського як співробітника ХГБ. У 1901 р. він був обраний кандидатом у члени правління ХГБ. У 1902 р. він стає членом ХГБ і протягом кількох років ним залишається. У 1907–1908 рр. виконував обов'язки товариша голови правління. Як кандидат і член правління ХГБ спілкувався з авторами і видавцями, науковими товариствами й урядовими установами щодо безоплатної висилки видань; вів протоколи зборів, завідував архівом (з 1903 р. протягом кількох років разом з В. І. Саввою, М. О. Масловим, К. А. Медерським), займався передплатою періодичних видань, завідував нотним абонементом, спостерігав за поповненням каталогу.

У 1903 р. з ініціативи голови правління ХГБ професора Д. І. Багалія було створено відділ рукописів і автографів, основним завданням якого стало виявлення «листів, мемуарів, записок, автографів» у приватних зібраннях, звернення до видатних діячів у Росії і за кордоном з проханням про надсилання автографів, організація їх збереження та наукового описання. Цю роботу було доручено А. П. Кадлубовському та В. І. Савві. А. П. Кадлубовський був причетний до встановлення режиму спеціального комплексного зберігання пам'яток друку та писемності для подальшого наукового розкриття.

У 1915–1916 рр. А. П. Кадлубовський – приват-доцент кафедри російської мови та словесності історико-філологічного факультету Петроградського університету (тепер Санкт-Петербурзький державний університет); у 1916–1917 рр. – професор Пермського університету, водночас – декан історико-філологічного факультету і перший директор університетської наукової бібліотеки. Досліджував етнографію та фольклор; у 1918 – 1919 рр. знову працював у Петроградському університеті на колишній посаді.

В останні роки життя – у 1919–1920 рр. – А. П. Кадлубовський жив у Криму, був професором Таврійського університету. Після остаточного затвердження радянської влади в Криму в листопаді 1920 р. дослідник був змушений емігрувати і невдовзі помер в селищі Куюк-Тюбе (поблизу Константинополя).

Праці

1. Житие преподобного Пафнутия Боровского, писанное Вассианом Саниным. Нежин, 1898.
2. Гуманные мотивы в творчестве Пушкина (речь в Историко-филологическом обществе при Институте кн. Безбородко). Нежин, 1899.
3. Очерки по истории древнерусской литературы житий святых. Варшава, 1902. Вып. 1–5.
4. Об источниках ломоносовского учения о трех стилях : сб. в честь проф. М. С. Дринова. Харьков, 1905.
5. К истории русских духовных стихов о преп. Варлааме и Иоасафе // Русский филологический вестник. 1915. Т. 29. № 2. С. 224–248; отд. отт.: Варшава, 1915.

Джерела

1. Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые 100 лет его существования (1805–1905) / Под ред. М. Г. Халанского и Д. И. Багалея; вступ. ст. Т. Г. Павловой. Факс. изд. Харьков, 2007. С. 116–18 (2-я пагинация).
2. Лосієвський І. Я. Робота з формування колекцій рідкісних видань і рукописів у Харківській громадській бібліотеці (кінець 1880-х – 1910-і рр.) // Короленківські читання 2006. Харків, 2006. С. 9–14.
3. Лосієвський І. Я. Діяльність Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка з формування, збереження та розкриття колекцій пам'яток писемності та друку: історія, традиції, новації /

І. Я. Лосієвський, С. Б. Шоломова, О. Л. Грабарчук // Зб. наук. праць / ХДНБ ім. В. Г. Короленка. – Харків, 2012. Вип. 6. С. 88–113.

4. Отчет Харьковской общественной библиотеки за 16-й год ее существования... Харьков, 1902. С. 2.

5. Отчет Харьковской общественной библиотеки за 17-й год ее существования... Харьков, 1903. Прил. 5. С. 37.

6. Отчет Харьковской общественной библиотеки за 22-й год ее существования... Харьков, 1908. С. 2.

7. Отчет Харьковской общественной библиотеки за 27-й год ее существования... Харьков, 1914. С. 5.

8. Профессора Пермского государственного университета. Пермь, 2001.

Бондар Костянтин Віталійович

Статтю створено 15.06.2017